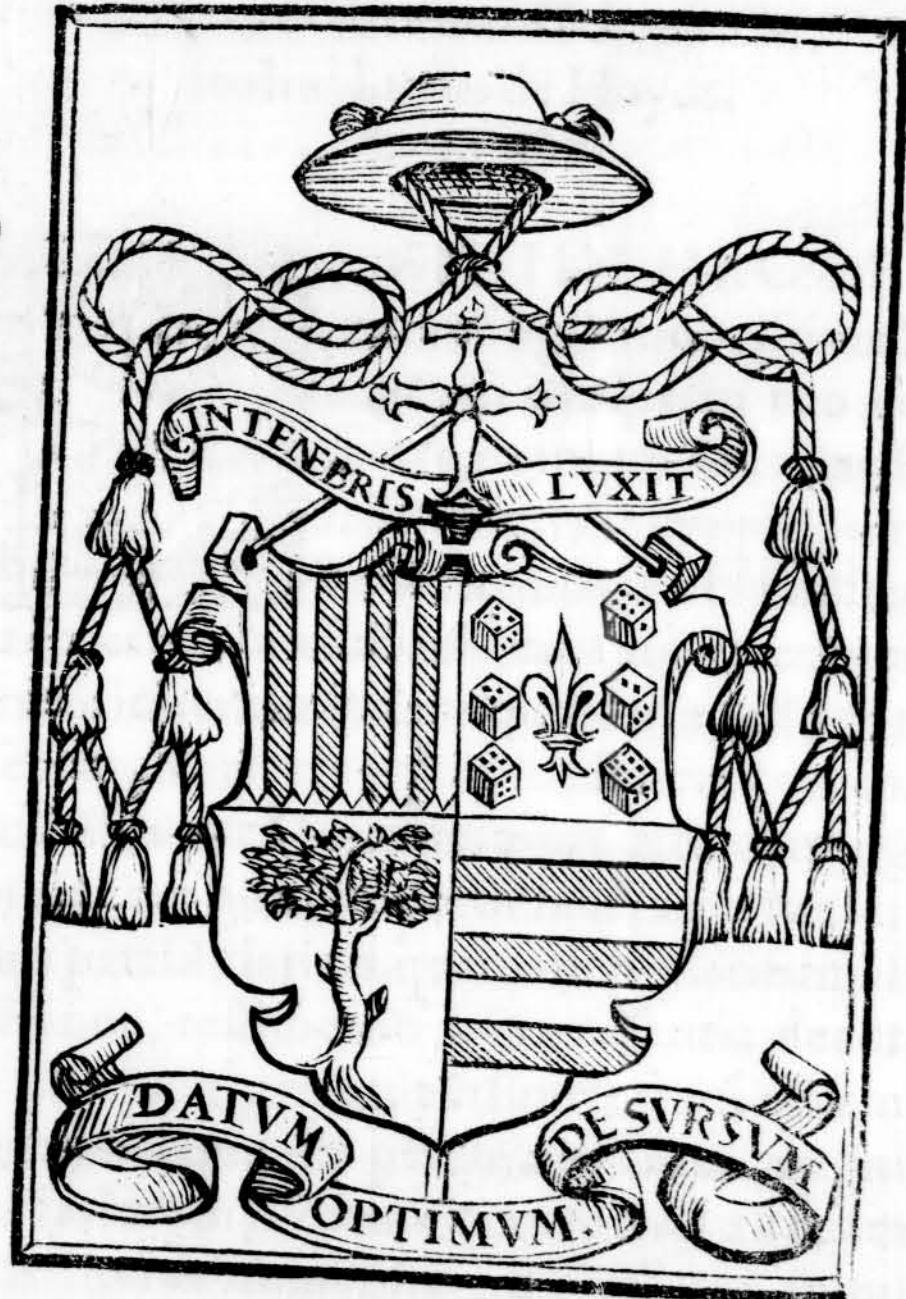

CLARISSIMO S.E.R. PRIN-
 CIPALI PRAESBYTERO CARDINALI. D. D.
 Gasparo de Chyroga Archiepiscopo Toletano, Sūmo de fide
 Quæsitore, Hispaniarum Primario, bonarum literarum
 Patrono, Magister Ioannes Lupus de Hoyos.
 P. D. Q.

Psalm. 19. Hi in curribus & in Equis,

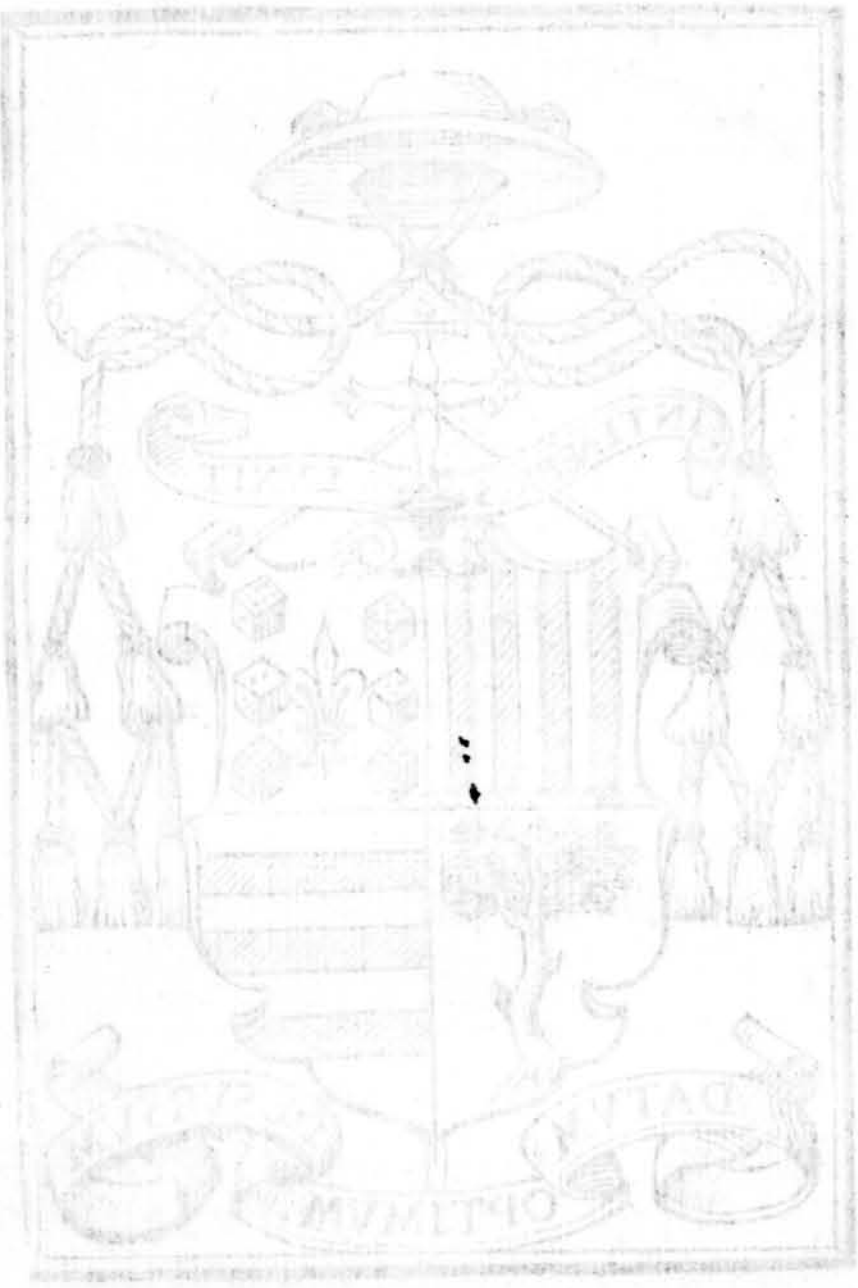
Nos autē in nomine Dei nostri invocabimus.

Magnanime ô Chyroga decus, lux gentis Iberæ,
 Qui illustras meritis sæcula nostra tuis.
 Hos Patrone sacros, quos sanctis fontibus hausi,
 Accipias latices, Theologasq; dapes.
 Et memor esse velis, precor inuiolabile pectus,
 Ne labor assiduus, nostraq; cura ruant.

CLARISSIMO S. E. R. PRIN
 CIPIS PRÆSBYTERO CARDINALI GASPARO DE CHYROGA
 ARCHIEPISCOPO TOLETANO, SUMMO DEFI
 DE QUÆSITORI HISPANIARUM PRIMARIO,
 BONARUM LITERARUM PATRONO. M.
 IOANN. LUPUS DE HOYOS.
 S. P. D.

Nos in domine Dei nostri innocecentissimi

supra di. p. r. l. m. p. n. d. q. i. m. l. n. p.

Magnanimè à Chyrogaga, luxuriantis loquax
 Qui illis in nostris faceret nostris tuis
 Hoc Patrone factos, quos sanctis fontibus hant
 Accipere faceret, Theologos dicit
 Et memores esse velle, pro orationibus peccatis
 Ne labor aliquid in nostris curantur

CLARISSIMO. S. E. R. PRIN

cipi Præsbytero Cardinali Gasparo de Chyro-
 ga, Archiepiscopo Toletano, summo de fi
 de Quæsitore Hispaniarum Primario,
 bonarum literarum Patrono. M.
 Ioann. Lupus de Hoyos.
 S. P. D.

SI MIHI IN HAC PETI-
 tione cõtigisset (clarissime Prin-
 ceps) in conspectu tuo verba
 facere, omnium fortunas supe-
 rasse viderer, cum propter tuã
 veterem in me benevolentia,
 tũ propter tua præstantissima animi ornamenta,
 & eruditionem eximiam, qua non apud nos mo-
 do, sed apud exteras nationes florere contẽplor.
 Quæ enim per Deum immortalem contingere
 potuisset, aut homini maior laus, aut ciuitati glo-
 ria, aut patriæ claritas, quam illius clarissimi Prin-
 cipis voce, testimonio, aut præsentia decorari,
 quo neminem per vniuersum terrarũ orbem sol
 viderit, aut sapientia parem, aut animi magnitu-
 dine clariorem? Verum cum me vel ad tuam in
 bonas literas humanitatem, vel, ad fumosas
 maiorum tuorum imagines, vel, denique ad
 tuum clarissimum imperium, quo summa cum
 prudentia cuncta moderaris, sapienter regis, &
 vnicè

vnice gubernas, refero, in eam animum meum in-
dixi sententiã, vt præclarum exitum tua mihi præ-
stantia, atq; celsitudo polliceatur. Cũ enim intra
curriculũ, atq; viginti quatuor horarũ spatiũ To-
leti, pro ingenij mei tenuitate, de donis Diuini nu-
minis esset dicendum, quod mihi sorte euenit, nec
meã ibi Bibliotecã, nec sacra volumina, quibus in-
terdum recreor, præ manibus haberem, contu-
li continuo me ad Sanctarum scripturarum fidos
interpretes Diuos Aurelium Augustinum, Chry-
sostomum, Thomam, Ambrosium, Basiliũ, quo-
rum doctrina, atq; diuino numine effectum est,
vt quæ longa vigilia, atq; lucubratione exaraue-
ram, cum in conspectu Criticorum Iudicum lite-
ratissimorum, quos ad hoc munus destinaras, re-
citarem, Dei Opt. Max. beneficio, vt ex cõmuni
omnium opinione dicerẽ, datum est.

Cũ ea mihi seges oblata esset, in qua difficilius
esset exitũ quam principiũ inuenire, ad duos dũ-
taxat quæstionũ Theologarũ angulos, (quod dif-
ficilimum in tam vasto diuinarum literarum pe-
lago videbatur) reuocaui, quas in tuam gra-
tiam Patrone clarissime (ne meis lituris tuos ocu-
los offendere viderer) typis mandare decreui, tua
sapientia, magnanimitate, temperantia, atq; iu-
stitia fretus, quibus tantum ab ineunte ætate tete
consecrasti, vt in iustitiæ studium omnes tuas cu-
ras, cogitationes, labores, vigilias, omnia deniq;
vitæ commoda consumeres: ea namq; te Princi-
pem.

pẽ S. E. R. creauit, ornauit, ad summãq; amplitudi-
nẽ decoris & dignitatis euexit, ea Reip. Ecclesiasti-
cẽ vulnera sanat, pacem & otium cũ dignitate cõ-
stituit, vires totius imperij firmat, omnium opes
auget, Deiq; Opt. Max. numen pie ac sancte ve-
neratur, nemo deniq; iustitiam colere potest, qui
non fuerit & sapiens, & fortis, & moderatus. Hinc
Regum maiestas orta est, hinc tandem gloria im-
mortalis illuxit. Contra vero præcipitata iudicis
volũtas (vt apud tuos iurisperitos) est nouerca iu-
stitiæ, euertit enim omnem ciuilem atq; domesti-
cã disciplinã rationem, iuris æquitatem oppug-
nat, fidei sanctitatem violat, amoris & amicitia
rationem labefactat. Tuæ igitur Cardinalis Am-
plissime sapientiæ atq; iustitiæ opes meum ani-
mum iacentem in spem erexerunt meliorẽ. Quã
obrem te precor obtestorq; Princeps clarissime,
ne patiaris nostram famam tot vigilijs, & lucu-
brationibus in tuto collocatam, alicuius maleuo-
li morsibus, (quorum vbiq; magna copia est) im-
pudenter obliterari. Neve sinas (quæ tua est in bo-
nas literas humanitas) militem veteranum partæ
iam glorię, & existimationis naufragium facere.
Quod si (vt spero) fiet, & me moderatum hominẽ
ingenij mei opibus diffidentẽ benigne fueris cõ-
plexus, dabo sedulo ac diligenter operam, vt nec
te consilij, nec me laboris pœniteat, Vale igitur
Cardinalis Amplissime nostræ ætatis decus, & to-
tius Hispaniæ ornamentum, quem Deus Opti.
Max.

Max. prouehendis, iuuandisq; bonis literis multū
diuq; tueatur incolumem.

*Qui bene præsunt presbyteri duplici honore digni habentur,
maxime qui laborant in verbo & doctrina.*

1. Timoth. 5.

NARRATIO IN DISTINCTIONE
nem 34. tertij voluminis sententiarum, quæ
sorte interpretanda contingit Magistro Ioāni Lu-
po de Hoyos Toleti. 19. Cal. Februarij, Anno ab or-
be redempto. 1580. habita die sequēti hora tertia
post meridiem in Amplissimo Deiparę Virginis
Marię delubro, coram clarissimis, & literatissimis
viris. D. Doctore Ioanne de Obregon Illustrissimi
ac Reuerendissimi D. D. Gasparis de Chyroga Car-
dinalis Toletani Vicario, ac almę Ecclesię Toleta-
næ Canonico, D. D. Doctore Garzia de Loaisa Gi-
ron eiusdem delubri Præfecto maximo, & D. De-
signato Alphōso Serrano clarissimi Cardinalis Se-
natus Consiliario, & F. D. Antonio Manrique Frā-
ciscano, & F. D. Marco de Valladares Dominica-
no Theologię Cathedrę moderatore, eisdemq;
sacro Toletano de fide Senatui assessoribus, & in-
petitione beneficiorum iuxta seriem Concilij Tri-
dentini, examineribus designatis.

Adhibitis beneficiorum candidatis, ac multis
alijs literarum cultoribus actum decorantibus.

ENARRATIO THEOLO-
ga in. 3 4. distinctionem.

3. Sententiarum.

LARISSIMUS ILLE
Philosophia Princeps Plato, quem
propter ingenius animi dotes, diuus
Aurelius Augustinus in de ciuitate
Dei, frequenter diuinum appellauit,
vniuersam sui temporis Theologiam
in quatuor diuisit partes, in Monasticam, quæ in diuini nu-
minis contemplatione sita, & collata est, vbi de animorum
immortalitate, multis rationibus ab intimis totius Philo-
sophia visceribus deductis longe lateq; disputat. In eamq; Phi-
losophia partē, quæ de Philosophico auditu, de ortu & interi-
tu, de generatione & corruptione, de meteorologicis (ve-
aiunt) impressiōibus, latissime disputat. Tertio in æco-
nomicam, quæ de regimine priuata domus agit. Tandem
in Polyticam, quæ in bene constituta republica, & vrbe cla-
rissimis ciuium moribus, & institutis illustrata, aperte pro-
spicitur. Non aliter P. C. præstantissimus Magister senten-
tiarum Petrus Lombardus Parisiensis Episcopus vniuer-
sam diuinam Theologiam sacras & archanas literas qua-
tuor libris (quibus sententiarum nomen est distum) eru-
dente admodum complexus est.

PRIMUS in diuini numinis contemplatione versa-
tur. Cum enim Deus op. max. sit Alpha & Omega, prin-
cipium nimirū & finis, vt pulchre testatur diuus Ioānes 21.

Philosophia i
quatuor partes

1. sententiarum
idea.

ENARRATIO THEOLOGICA

Apocalipseos, sapientissimo circulo, & diuina Theologia orbe, quo pacto à Deo egredimur, & in ipsum regrediamur (cum omnium rerum caput atq; meta videatur) his quatuor voluminibus ostenditur. In primo denique de eius diuinitate diseritur, qua ratione in se ipso existat, quomodo Pater à nullo, Filius à solo Patre, Spiritus sanctus ab utroque immediate procedat. Denique quam sapienter omnia gubernet, suauiter disponat, & vnice moderetur, vt ex creaturarum præstantia intelligatur conditor æternus, ex magnitudine omnipotens, ex ordine & dispositione sapiens, ex ceteris vniuersi gubernatione bonus, facile intelligatur, quod sanctarum scripturarum fidus interpret Paulus primo. Ro. cap. testatur, Inuisibilia (inquit) Dei per ea, quæ facta sunt, à creatura mundi intellecta conspiciuntur, quod diuus Aurelius Augustinus lib. 6. de Trinitate, Cap. 10. enarrans asserit, Oportet, vt creatorem per ea, quæ facta sunt, intellecta conspicientes Trinitatem intelligamus.

IN altero de creaturis, quæ ratione ab ipso rerum omnium conditore & preclaro opifice dimanare, atq; proficisci videantur, qui cum suæ sapientia opes comunicare, & in complures diffundere statuisset, principio mundum inuisibilem creauit, altissimis mentibus illustratum, quæ lucem illam diuinam perpetuo contemplantes, vita beatissima, a quoq; sempiterno fruerentur, ad quam tamen immortalitatis gloriam non omnes peruenerunt, sed illæ duntaxat, quæ non tantum luce propria delectatæ, quantum lucis auctore & principe, omne incolumitatis præsidium, & vitæ finem in domino constituendum esse, arbitrata sunt. At, quæ nimium se amantes, & tanto decore lenocinantes, in Dei negligentiam

pro-

IN. 34. D. 3. SENTENTIARVM.

prolapsa sunt, & cultu Dei Op. Max. omnium parentis omisso, omne bonum à se ipsis petendum statuerunt, propria natura quasi diuinitatem tribuentes, illa luce, qua erant indigna, penitus orbata, superbia, atque temeritatis pennis resolutis in sempiternam miseriam, & perpetua noctis tenebras præcipitata sunt. Postea vero huc rursus, quem oculis intuemur, quem tam admirabili rerum omnium varietate, & pulchritudine distinctum & ex cultum contemplamur: ad cuius operis fabricam, & magnificum ornatum, non alijs machinis usus est, quàm propria voluntate, nam (vt pulchre fatetur diuus Aurelius Augustinus) Perfici aliquid ab eo nihil aliud est: quam verbo præcipi, hoc est, sapientiæ æternæ consilio, quod ab infinito tempore destinaret, ad exitum tãdem deducere, iuxta illud Regy vatis, Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt. Quod non alia ratione tam illustrem rerum caelestium speciem, tantam vim maris, atq; terrarum creauit summus ille rerum conditor, (cum illius immense sapientiæ sit, nihil inane, & sine causa moliri) quam hominis causa, corporis & mentis compotis, & ex his duabus naturis constituti, vt & sensibus mundi pulchritudinem animaduerteret, & mentis aspectum ad tanti muneris artificem conuertere potuisset. Verum cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est eis, nam cum princeps ille tenebrarum, auctor impietatis, & sceleris videret hominem, humo excitatum, vt aspiraret ad eam gloriam, vnde se deiectum cognouit, aestuauit inuidia, & hominis interimendi, & funditus errendi, consilia suscepit, atq; serpentis formam gerens, fraude confectisq; dolis mulierem aggreditur, quam nouerat pro-

pter

Apoca. 12.

Esaia. 14.

Iacobi. 1.

Psal. 32.

Arist. Deus & iura nihil faciunt frustra.

Gen. 1. in fine.

Roma. 1.

Psal. 48.

Gene. 3.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

GREDOUSAL.ES

Genes. c. 1.

August. in lib. de ad Petrum. ap. 1. ad finem. August. 15. lib. de Trini. cap. 17.

Sapientia. 8.

August. de Trini. 2. 6. cap. 10.

Idea. 2. sententia rû de creaturis.

Genes. 1. cap. & Psal. 32.

ENARRATIO THEOLOGICA

infirmiorem naturā facilius labi & decipi posse, quam ver-
bis allicit & hortatur, ut fructum illum vetitum decerpit,
futurum namq̄ pollicebatur, ut ubi primum suauissimi il-
lius mali gustum perciperet, ad diuinam continuo boni, &
mali scientiam perueniret, mulier igitur, quæ arboris pul-
chritudine vehementer erat allecta, & ad diuinæ scientiæ
cupiditatem exarserat, facile mortiferū illud Anguis teter-
rimi venenum exausit. Atque imperio Dei Op. Max. cu-
ius benignitate fuerat in lucē adita, neglecto, hostis pesti-
feri sequuta consilium virum ad easdem funestas epulas in-
uitauit. Hinc origo humane miserie, hoc malorū omnium
seminarium, hinc illæ lachrimæ, hinc mortis initium, quæ
postea magis inualuit, & crudeli dominatu terras vni-
uersas oppressit.

CUIUS morbi vis tantum creuit, atq̄ peccati magni-
tudo tanta fuit, ut illius leuanda aegritudinis ratio non facile
inueniri potuisset, nisi celestis ille medicus nouū quoddā me-
dicinæ genus diuinū ac singulare adhibuisset, quo nō modo
quod peccato & morbo fuerat dilapsū resarciret, sed multis
opibus atq̄ virtutibus pristinā sanitatē amplificatā restitue-
ret, hæc erat illa sempiterni patris sempiterna sapiētia, hic il-
le sempiterni patris sempiternus filius, paterni splendoris effi-
gies, vitæ & immortalitatis fons, caput, atque principiū, qui
à calī vertice delapsus veram hominis formam, sua benigni-
tate suscepit, atq̄ naturā humanā, in illa diuinitatis maiestate
permanens, inaudita quadam ratione sibi conciliauit, ut ho-
minem, quem specie quadam diuinitatis impresserat, pec-
cati, ac mortis laqueis implicatum, varijs erumnis, & ca-
lamaribus circumuentum, expediret, & in veterem li-
berta-

IN. 34. D. IN. 3. SENTENTIARVM.

bertatem diuino beneficio vindicaret, ut sic tandem potuis-
set homo terra peccati tyrannide liberatus, antiquæ dignita-
tis & splendoris ornamenta recuperare, & ad beatitudi-
nis patriam feliciter peruenire, quæ omnia quadraginta di-
stinct. eruditissime tradidit Magister sententiarum.

POSTREMO in. 4. de Sacramentis agitur, qui-
bus veluti per quosdam gradus ad beatitudinem perduci-
mur, atque in illum omnium bonorum fontem inexhau-
stum atque perennem vnde profluximus, & cuius benefi-
cio conseruamur celeri conuersione reuertimur. Iuxta il-
lud diui Aurelij Augustini. Fecisti nos domine à te, &
non quietum erit cor nostrum, donec reuertamur ad te.
Itaque sicut secundus ad primum, sic se habet ad. 3. quar-
tus, nam sicut mundi creatio est opus absoluti Dei, sic ho-
minis reformatio per sacramenta est opus incarnati Dei.

IN HOC igitur amplissimo diuinæ Theologiæ pe-
lago, ut sine cortice natare possimus, nostraque differen-
di ratio secundis diuini numinis flatibus feratur, eius au-
xilium in primis imploro, quo facilius de septem eius do-
nis, (quod disputandi genus, mihi se se hodierno die diui-
no beneficio obtulit) agere in præsentia possimus.

SI quid tamen grauißimi Patres inter dicendum, aut
disputandum exciderit, quod non orthodoxæ sanctæ Roma-
næ ecclesiæ, atque catholicæ fidei respondere videatur, irri-
tum prorsus esse volo, eiusque sanctißimæ disciplinæ me me
trado atque committo.

Epitome

Lucæ. 4.
Mala. 4.
Zachari. 3.
Hieremiæ. 18.
De vase.
Psalmus. 29.
Lucæ. 1.

Quarti idea.

Roma. 11.

A Deo egred-
mur, & in ipsi
regredimur.

EPITOMETRIGESSIMAE quartae distinctionis tertij libri Magi- stri sententiarum de septem donis Spiritus Sancti.

POSTQVAM in superiorib⁹, de virtutib⁹ Theologicis,
& Cardinalibus, quas vocant, Magister diseruit, hac trige-
sima quarta distinctione de donis Spiritus Sancti disputat,
atque vt cōpendiose agamus, tria potissimum inuestigare nititur,

PRIMO. An dona Spiritus Sancti sint virtutes.

SECUNDO. An in patriamaneant.

TERTIO & ultimo. An in Christo Opt. Max. seruatore no-
stro huiusmodi dona sint cōcedenda. Ad hæc tria tribus respōdet
conclusionibus.

PRIMA CONCLUSIO.

DONA SPIRITVS Sancti sunt virtutes. Hanc nō probat
Magister, sed vt notam & absolutam intermittit.

SECUNDA CONCLUSIO.

DONA SPIRITVS Sancti manent in patria. Hæc probat
auctoritate diuini Ambrosij primo libro de Spiritu Sancto cap. 20
& ultimo initio capituli Tom. 2. vbi quadam collatione à flumi-
nis inundatione petita, aperte indicat in Angelis abundantissime
reperiri, nam plenitudine septem spiritualium virtutum illumi-
nantur, & effusiore quadam sanctificationū vbertate letificantur,
quæ septem dona ab euāgelico vate Esaia vndecimo cap. enumerā-
tur, Spiritus sapiētiae & intellectus, Spiritus consilij & fortitudinis,
Spiritus scientiæ & pietatis, & Spiritus timoris domini.

TERTIA CONCLUSIO.

HAEC DONA SPIRITVS Sancti in Christo ser-
uatore nostro sunt concedenda. Hanc Magister clarissimo Esaie
vaticinio citato confirmat. Egredietur (inquit) virga de radice Iesæ
& flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus do-
mini, Spiritus sapiētiae & intellectus, & Spiritus cōsiliij & fortitu-
dinis, spiritus scientiæ & pietatis, & repleuit eum spiritus timoris
domini.

SED

SE D quoniam acerbum admodum videtur, in Angelis &
in Christo potissimum, timoris spiritum concedere. Argumenta-
tur Magister ex venerabili doctore Beda, hac ratione. Omnis ti-
mor in futuro cessabit, ergo & spiritus timoris. Optimū est entime-
ma, & probatur antecedens ex prima canonica diui Ioannis cap. 4
Perfecta charitas foras mittit timorem, perfecta autē charitas illa
est, quæ in patria: ergo.

QVOD VT Argumentum soluat quatuor modis
hanc vocem timorem enarrat, diuidit enim timorem primo in
humanum, qui (vt inquit Casiodorus super Psalmū. 127) est timor
qui habetur de huius vitæ in cōmodis periculis, calamitatibus &
bonorum iactura, quem Christus Opt. Max. prohibet & explo-
dit in Euangelio Matthæi. 10. & Lucæ. 12. Nolite (inquit) timere
eos, qui occidunt corpus. &c.

SECUNDO, In timorem seruilem, quo retardatur homo à
scelere patrādo, non timore amittendi æternum bonum, quod nō
amat, sed timore patiendi malum, quod formidat, non tandem ti-
met ne perdat amplexus pulcherrimi sponsi, sed timet ne mittatur
in gehennam, vt patet apud Augustinum super Psalmum. 127. qui
timor tametsi probetur, non sufficit ad salutem.

TERTIO, In timorem initialem, quo timemus peccare par-
tim timore & formidine poenæ, partim amore patriæ, & incipit ex-
cludi timor à charitate, de quo regius vates idemq; Propheta Da-
uid, Initium sapientiæ timor Domini. Psal. 110.

QVARTO In timorē filialem, qui est timor culpæ propter
Deum summe dilectum, quo partim timemus ne Deum offenda-
mus, partim ne ab illo separemur, tandem eum reuereri nos facit,
qui manet in sæculū sæculi, & appellatur ab Euāgelico vate Esaia
Spiritus timoris, qui manet in patria, non secundum illos duos gra-
dus, quibus timemus offendere, aut à Deo separari, sed secundum
illum gradum, quo in huiusmodi timore reuerentiam filialē perpē-
dimus, qui etiam fuit in Christo secundum illud Apostoli ad He-
bræos quinto dicētis de Christo seruatore nostro, Qui exauditus
est pro sua reuerētia, qua distinctione, illas duas auctoritates con-
ciliat Magister argumentum diluens. Primam Ioannis, prima Ca-
nonica cap. 4. Perfecta charitas foras mittit timorem, & alteram
Regij vatis Dauidis testātis. Timor Domini castus permanet, in
sæculum sæculi, nā prima de timore seculi, altera de filiali intelli-
genda est.

Timor quadri-
plex.

Conciliatio Io-
& Dauidis.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GREDO.S.U.S.A.L.E.S.

ENARRATIO THEOLOGICA

Hæc igitur est idea, & totius huius
34. distin. Epitome.

NAM qua longe lateque, & diffuse nimis magister
in medium attulit, Nos grauiſſimi Patres in ueſtram gra-
tiam ſumma qua potuimus breuitate complexi ſumus.

MULTA AC VARIA SE SE NO-
bis ſponte diſputanda offerunt, qua non vulgarem Theo-
logum, ſed clariffima illa eccleſie lumina D. D. Augu-
ſtinum, Chriſoſtomum, Ambroſium, Thomam iure opti-
mo eſſagitant. Verum nos Dei Optim. max. fauore con-
ciliatio pro exigua noſtra portione vnam, aut alteram ex
his, qua hinc, & inde ſuboriuntur, quaſtionibus breui-
ter perſequemur.

UTRUM dona Spiritus ſancti ſint virtutes, de qua
prima ſecunda, q. 68. articu. 1. Diuus Thomas ſapienter
diſputat.

SECUNDA.

AN ſint ſeptem dona duntaxat, de qua diuus Thomas
p. 2. q. 68. articu. 4.

TERTIA.

AN in patria maneant, de qua diuus Thomas. p. 2.
queſti. 68. articu. 6.

QUARTA.

UTRUM timor ſeruilis ſit bonus, de qua Thom. 2. 2.
q. 19. articu. 4.

QUINTA.

AN timor ſeruilis, inicalis & caſtus diſerant inter ſe

IN. 34. D. 3. SENTENTIARVM.

ſe, & quo modo diſtinguantur, de qua Thom. 2. 2. queſt.
19. articulo. 8.

SEXTA.

UTRUM crescente charitate, decreſcat timor, quod
diuus Thom. 2. 2. q. 19. articu. 10.

SEPTIMA.

AN huiusmodi dona ſint in Chriſto ſeruatore noſtro
concedenda, de qua diuus Thom. 3. p. 9. 7. arti. 5.

QUÆ Omnia ſi (ut par erat) ſuo ordine perſequi vo-
luiffem, ab initio totius negotij diſufa nimis eſſet dicendi
ratio, ſed primam, propter præſtatiã, & difficultatem exi-
miam, & vltimam, propter enarrationem multarum ſenten-
tiarum, qua non nihil vtilitatis, & commodi præſeferunt,
ſi per tempus licuerit, enarrabo.

PRIMA igitur quaſtio eſt.

Utrum, Dona Spiritus ſancti ſint virtutes.

IN hac enarrãda quaſtione quatuor mihi ſunt peragẽda.
In primis adducam argumenta contraria.

Deinde aliquot notata à diuinis literis deducta proponã.
Tertiò reſpondebo quaſtioni.

Quartò argumenta diluere conabor.

Primo igitur ſic argumentor.

EA ſunt idem, quorum eadem eſt deſinitio, ſed virtu-
tum & donorum eadem eſt diſſinitio, ergo dona ſunt virtu-
tes, colligẽdi ratio legitima eſt, maior ex Ariſtolele conſtat,
& probatur minor. Virtus ſecundum Auguſtinũ, eſt bo-
na qualitas mētis, qua recte viuatur, qua nullus male vitur,
quam Deus in nobis, & ſine nobis operatur, hæc autem
deſinitio conuenit donis Spiritus ſancti, ergo.

Libr. 2. de liber
arbitrio. cap. 11
& lib. 1. retract.
tionum. cap. 9.

Sic

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

1. Sic argumentor.

DONA Spiritus sancti nominantur sapientia, intellectus, scientia, fortitudo, consilium & prudentia, ea autem sunt virtutes, ut constat 3. & 6. Ethicorum. Ergo dona non distinguuntur à virtutibus, & confirmatur auctoritate Magistri, hac distin. qui huiusmodi dona appellat virtutes.

Quo ad secundam partem susceptæ disputationis.

PRIMO Notandum est, hoc nomen virtus plurimis usurpari modis in diuinis eloquijs, Gabriel in 3. distin. 23. q. 1. connumerat decem modos, nos tamen compendiosius agentes ad quatuor modos redeimus.

PRIMO igitur sumitur pro perfectione potentiae, quæ ipsam ad bene operandum perficit.

SECUNDO sumitur pro actione, & opere ipsius virtutis, ut in illo Marci. 6. Et non poterat ibi virtutem ullam facere, id est opus ingentis virtutis, & miraculi, & illud in eodem cap. Unde huic sapientia & virtutes, id est miracula prodigia, & clarissima facinora?

TERTIO, usurpatur pro obiecto, & materia virtutum, unde est illud Aristotelis. 1. de cælo virtutem deficientis, Virtus est ultimum potentiae, id est, ultimum in quod una quæque res potest, quo intellectu, & significatione solemus dicere virtus huius generis est, ut portet duo triaue talenta, unde Aristoteles. 1. Ethico. Operatio non est sine virtute, quo etiam intellectu est illud Iohannis. 2. cap. Ficus & vinea dederunt virtutem suam, id est tulerunt fructus, quos potuerunt.

Quarto

QUARTO & ultimo modo in diuinis literis accipitur pro potentia, praestantia & robore, ut patet apud Paulum ad Romanos. 1. Non erubesco euangelium, Dei enim virtus est, in salutem omni credenti, id est potentia, & praestantia Dei est. Et Corinthiorum. 1. Verbum crucis per euntibus stultitia est, his vero qui salui fiunt virtus, & cap. 2. Non in persuasibilibus humana sapientia verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis, quod etiam Regius ille vates idemque Propheta David, Nō saluatur (inquit) Rex per multam virtutem, nec Gigas saluabitur in multitudine virtutis suæ, id est, non in robore praestantia, & fortitudinis membrorum.

Quando igitur querimus, an dona Spiritus sancti sint virtutes in prima acceptione sumimus, secundum quam Virtus est bona qualitas mentis, quæ recte viuatur quam Deus in nobis, & sine nobis operatur, ut inquit Augustinus, secundo lib. de libero arbitrio. cap. 19. & lib. 1. retractionum. cap. 9. Secundo, tertio & quarto modo non est à ratione alienum dona Spiritus sancti vocari virtutes. Et sic in hac distinctio intelligendus est Magister quando dona appellat virtutes.

SECUNDO est mirum in modum aduertendum in homine esse quatuor moderatores, siue gubernatores, siue motores, quatuorue principia, quibus dirigitur aut illustratur in suis operibus ex parte facultatis cognitivæ, quæ ratione quatuor etiam legibus morem gerere videtur.

PRIMUM est sensus, cui responderet lex concupiscentiæ, quam Paulus ad Roma. 7. vocat legem membrorum id est amantem peccati voluntatem, habitudinem propen-

B sionem

ENARRATIO THEOLOGICA

tionemq; ad malum, quae in nobis per consuetudinem callos obduxit, Video (inquit) aliam legem in membris repugnantem legi mentis meae, & captiuantem me in lege peccati, quae est in membris meis.

SECUNDUM principium est ratio, cui lex humana respondet, quae iubet ea, quae facienda sunt, prohibetq; contraria, cum sit regula & mensura actuum agendorum, vel omittendorum (ut verbis utamur) diui Thomae .1. 2. q. 90. articulo. 1.

TERTIO est fides, cui lex diuina respondet, quae cogitamus, cum assentione ea, quae ad christianam pertinent religionem, ut testatur Augusti. est quae habitus mentis, quo inchoatur vita aeterna in nobis, faciens intellectum assentire non apparentibus, ut praclare ostendit diuus Thomas, iuxta illud Pauli ad Hebr. II. Fides est substantiare rerum sperandarum argumentum non apparentium.

QUARTO est inspiratio Spiritus sancti praeter communem legem, cui lex aeterna dumtaxat respondet.

PRIMUM principium est commune nobis & brutis, quae sensu & voluptate ducuntur, quod, qui sectantur bruti & iumenta in diuinis literis appellantur.

SECUNDUM constituit, & efficit nos ciuiles urbanos & naturae legibus Illustris, cum homines in siluis bestiarum more vagantes unum in locum compulerit & in ciuili vita societatem vocauerit, siquidem illud est lege naturae insitum Neminem ledere, Unicuiq; quod suum est dare, & Quod sibi non vult, alteri non facere.

TERTIUM reddit nos pios Christianos fideles cum sit humana salutis initiu, sine qua nemo ad filiorum Dei nume-

rum

IN. 3. D. IN. 3. SENTENTIA RVM.

rum potest peruenire, sine hac omnis hominum labor vacuus est, ut Augusti. de fide ad Petrum, & super Ioanem sermone. 18. ambula (inquit) per fidem ut peruenias ad spem, spes non edificabit in patria, quem fides non consolatur in via.

QUARTUM principium constituit nos & efficit diuinos heroicos, & maiora humanis concipientes.

EST tertio notandum & perpendendum, vnumquodq; horum quatuor principiorum habere priuatum suum regnum & imperium ultra quod non progreditur.

SENSUS nimirum ad sensibilia tantum tendit, in quorum cognitione si decipitur ab intellectu corrigitur, veluti si iudicet sensus, per errorem, baculum immersum aquis esse fractum, cum non sit, continuo ab intellectu corrigitur, & a deceptione reuocatur.

SECUNDUM principium protenditur ad omnes veritates humanas, in quarum rerum cognitione si decipitur, a fide corrigitur: quemadmodum intellectus per errorem iudicat virginem non posse parere, & Deum non posse mori, in quo errore a fide corrigitur, quae captiuat (ut testatur Paulus) intellectum in obsequium Christi, & evertit omnem scientiam extollentem se aduersus scientiam Dei, & ut Augustinus de Agone. c. 18. Fides est quae subiugat animam Deo. Deinde praecepta dat viuendi, quibus custoditis, spes nostra firmatur, & nutritur charitas, & incipit lucere quod ante tantummodo credebatur, cum ergo cognitio & actio hominem beatum faciant, sicut in cognitione cauendus est error, sic in actione cauenda est nequitia.

TERTIUM principium protenditur vsque ad caelos, & vsque ad interiora velaminis (ut Paulus affirmat) Et ad ea

B 2 quae

2. Corinthio.

Hebræo. 5.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

GREDOS USAL ES

ENARRATIO THEOLOGICA

qua nemo nouit nisi Spiritus Dei qui in ipso est, nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suum. De quo principio & gubernatore asserit Paulus, Iustus autem meus ex fide uiuit, sed quonia hoc principium imperfecte & obscure à nobis participatur, necesse fuit, ut nouis illustrationibus, & inspirationibus à Deo illuminaremur & deduceremur per vias re-
 Etas, ut Ephebus à pedagogo, & propterea operapretium fuit statuere quartum principium, quod pertinet ad dona Spiritus sancti, quibus afflamur & ad stupenda & clarissima quaeq; inflamamur, quorum homo non valet reddere rationem. De quo principio intelligitur illud Pauli ad Romanos octauo dicentis. Qui spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei, cuius uerbi vim si perpendamus facile comperiemus, hoc diuinum Spiritus sancti principium. Aguntur (inquam) id est inuis secreto diuino numinis afflatu mouentur, quod etiam testatur Regius uates, Spiritus (inquit) tuus bonus deducet me in terram rectam, & illud Mathei. 10. Nolite cogitare, quo modo aut quid loquamini dabitur enim uobis in illa hora quid loquamini, Non enim estis uos qui, loquimini, sed Spiritus patris uestri, qui loquitur in uobis, & illud Lucae. 12. Nolite solliciti esse qualiter, aut quid respondeatis, aut quid dicatis Spiritus enim sanctus docebit uos in ipsa hora, quid oporteat uos dicere.

EX HIS enim facile perspicitur, quod ut recte moueatur animus à primo illo principio, aut gubernatore, assignanda sunt vires sensitua, ut autem bene moueatur à secundo assignanda sunt virtutes humanitas parca atque adquisita, ut uero recte moueatur à tertio, hoc est, à fide constituis, & adhibemus virtutes Theologicas & Morales diu-

IN. 34. D. 3. SENTENTIARVM.

diuinitus infusas. Tandem ut bene beateq; moueatur à quarto gubernatore, atq; principio statuimus dona Spiritus sancti.

EX HIS principijs atq; fundamentis facile percipere poterimus discrimen inter dona & virtutes, nam virtutes perficiunt hominem secundum normam rationis humanae, dona uero secundum impulsu Spiritus sancti.

PRAETEREA virtutes humanae perficiunt homines modo humano, dona uero perficiunt hominem modo supernaturali.

TERTIO, In operibus uirtutum, habet se homo actiue consultando, hortando, deliberando, in donis uero Spiritus sancti, potius se habet passiuè, & agitur potius, quàm agat, & est patiens diuina non agens. Denique uirtutes & dona habent se sicut superius & inferius. Nam omnis uirtus est donum, sed non omne donum est uirtus. Unde aperte sequitur non conuenire donis Spiritus sancti definitionem diuini Augustini, qua dicitur, Uirtus est bona qualitas mentis, qua recte uiuitur, qua nullus male uitur, qua recte homo dirigit suas actiones ad bene beateq; uiuendum.

Aperte insuper infertur, sapientiam, consilium, pietatem & ceteras, aliter appellari uirtutes, & aliter dona, sunt enim uirtutes, quatenus disponunt hominem ad bene operandum, sunt autem dona quatenus per illa illuminatur homo, & agitur à Spiritu sancto ad maiora uiribus aggreddenda.

His igitur sic habitis, quaestioni duabus conclusionibus respondetur.

ebra. 10. & oma. 1.

almus. 142.

ENARRATIO THEOLOGICA
PRIMA CONCLUSIO.

DONA Spiritus sancti sunt virtutes ad hunc sensum, quatenus virtus accipitur pro heroico opere, praestantia & Dei potentia.

Probatur conclusio. Nam huiusmodi dona sunt, quibus homines ad opera heroica, stupenda, diuina & maiora viribus humanis diuino numinis afflatu mouentur, quibus Stephanus (vt habetur in Actis Apostol. cap. 6.) inflamatus, plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in populo & paulo inferius. Et non poterant disputantes cum Stephano resistere sapientia, & Spiritui, qui loquebatur: propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia. En qua ratione ageretur & inflamaretur ad illa clarissima opera adenda diuino numine.

SECUNDA CONCLUSIO.

PROPRIE loquendo de virtutibus, vt definit Augustinus, Dona non sunt virtutes.

PROBATUR compendiose satis, non conuenit illis definitio ergo, nam virtus est, qua recte viuatur, qua nullus male vitur, quam Deus in nobis & sine nobis operatur, hoc est, qua se homo actiue parat ad recte operandum, sed donis Spiritus sancti non se disponit homo, sed potius disponitur ab eis, ergo dona non sunt virtutes, & insuper confirmatur, quia dona dantur in adiutorium virtutum contra defectus, vt perficiat, quod virtutes consequi non possunt, sunt ergo dona potiora virtutibus.

Quo

IN. 3. D. IN. 3. SENTENTIARVM.
Quoad quartum membrum enarrationis, quo argumentis respondetur.

AD primum dicitur, Quod virtus est bona qualitas mentis, qua homo recte viuatur humano modo, & sic non conuenit donis, quibus viuatur modo diuino & super humano. Unde (vt superius diximus) Omnis virtus est donum, non tamen omne donum est virtus. Et secundo respondetur, quod virtus est, qua homo se disponit actiue, Donum vero, quo agitur & disponitur passiue.

AD secundum respondetur. Quod illa dona diuini Spiritus, qua sunt supra nos, non cognoscimus, nisi ex his, qua nobis pra oculis versantur, & hac ratione dona Spiritus sancti vocantur eisdem nominibus, quibus aliqua virtutes appellantur apud nos, non tamen haec nomina dicuntur vniuoce de virtutibus & donis, ad reliqua autem, iam ex superioribus satis abunde patuit responsum.

VLTIMA QVAESTIO.

Vtrum haec dona Spiritus sancti, sint in Christo seruatore nostro concedenda.

QUANDO QUIDE M, grauisimi Patres, huc me sermonis cursus prouexit, oneri potius ipsi succumbam, quam aliquid intentatum omitteram, vestra igitur humanitate fretus, qua me hactenus dicentem profecuti estis: breuiter, qua dicenda sunt, persequar.

ATQUE in hac quaestione, tria tantum absolnam, quandoquidem in textu Magistri quaestioni satisfacisse videor.

B 4

IN NIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ENARRATIO THEOLOGICA

IN primis quatuor argumenta proponam, quibus contrariam partem tueri conabor.

SECUNDO, quaestionem diluere vna aut altera conclusione contendam.

POSTREMO, argumentis satisfaciam.

Primum argumentum.

IN CHRISTO non sunt dona Spiritus sancti concedenda, & probo. Dona dantur in adiumentum virtutum, sed id quod est in se perfectum non indiget exteriori auxilio, in Christo fuerunt virtutes perfectae, ergo non indigent donis, igitur in eo non sunt concedenda dona.

Secundum argumentum.

SECUNDO sic argumentor, Non est eiusdem dare, & accipere, quia dare est habentis, accipere autem indigentis, sed Christo conuenit dare dona, iuxta illud psalmi, dedit dona hominibus, ergo non est consentaneum accipere dona Spiritus sancti.

Tertium argumentum.

TERTIO, sic argumentor, In Christo non fuit donum timoris, ergo in eo non sunt dona concedenda, & probatur, spes est potior, quam timor, nam spei obiectum est bonum, timoris verò malum, sed in Christo non fuit virtus spei, ut probat Diuus Thomas tertia parte. q. 7. articulo. 4. Ergo non fuit donum timoris.

Quartum argumentum.

QUARTO, & ultimo, sic argumentor, Dono timoris timeret aliquis, vel separationem à Deo, quod pertinet ad timorem

IN. 34. D. IN. 3. SENTENTIA RVM.

morem filialem, vel timeret ab eo puniri, quod pertinet ad timorem seruilem, sed Christus non timuit separari à Deo per peccatum, nec etiam puniri ab eo propter suam culpam, quia impossibile erat ei peccare, Ergo in Christo non fuit donum timoris.

His ergò habitis respondetur ad quaestionem duabus conclusionibus.

SIT PRIMA CONCLUSIO, IN Christo Opt. Max. seruatore nostro, cum perfectissimè à Spiritu sancto moueretur, sunt praestantissimè Sancti spiritus dona.

PROBATUR conclusio, dona (ut probat D. Thomas in prima secunda. q. 68.) propriè sunt perfectiones, quadam potentiarum, secundum quod sunt aptae moueri à Spiritu sancto, sed anima Christi perfectissimè à Spiritu sancto mouebatur, ut patet Luca. 4. Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est à Iordane, & agebatur à Spiritu in desertum, ergo in Christo fuerunt praestantissimè dona, & confirmatur clarissimo Esaia Vaticinio. cap. 4. Aprahendent (inquit) septem mulieres virum vnum, vbi glossa, (idest) septem dona Spiritus sancti aprahendent Christum.

SECUNDA CONCLUSIO.

IN CHRISTO Seruatore nostro praeteris hominibus fuit timor, quo diuinam reuerhebatur maiestatem, non quo culpam, aut poenam timeret.

ENARRATIO THEOLOGICA

PROBATUR conclusio, In Christo fuit omnis plenitudo gratia iuxta illud Ioannis. 1. Vidimus eum plenum gratia, & veritatis. Sed ad plenitudinem gratia, diuinam pertinet maiestatem reuereri, Ergo.

SECUNDO probatur, Quanto aliquod (vt patet ex Aristotele) receptiuum propinquius est causa influenti, abundantius recipit, sed anima Christi propinquius coniungitur Deo inter omnes creaturas rationales, ergo maximam recipit influentiam gratia, & donorum Spiritus sancti, sic enim recipiebat anima Christi gratiam, & dona Spiritus sancti, vt ex ea quodammodo transfunderetur in alios, quia conferebatur ei gratia, tanquam cuidam vniuersali principio in genere habentium gratiam, virtus enim primi principij alicuius generis vniuersaliter se se extendit ad omnes effectus illius generis, sicut Sol, qui est vniuersalis causa generationis, (vt fatetur Dionysius quarto cap. de diuinis nominibus,) eius virtus se extendit ad omnia generabilia, sic igitur plenitudo gratia est in Christo, de cuius plenitudine omnes accepimus, ergo fuerunt dona illa, quae ad plenitudinem gratia pertinent, inter quae donum timoris filialis recensetur ab Euangelico vate Esaia. Ergo.

Ioannis. 1.

TERTIO & ultimo probatur, timor respicit duo obiecta, quorum vnum est malum terribile, aliud autem est potestas, praestantia, & eminentia eius, qui potest malum inferre, & hac ratione dicendum est, quod in Christo fuit timor Dei, non quidem secundum quod respicit malum separationis à Deo per culpam, neque etiam secundum quod respicit malum punitionis pro culpa, sed secundum quod respicit ipsam diuinam maiestatem, & eminentiam, prout scilicet
anima

IN. 34. D. IN. 3. SENTENTIARVM.

scilicet anima Christi quodam affectu reuerentia mouebatur in Deum acta à Spiritu sancto, secundum illud Apostoli, ad Hebraeos. 5. In omnibus (inquit) exauditus est pro sua reuerentia. Quem affectum reuerentia ad Deum Christus secundum quod homo praeceteris habuit plenior, & ideo Esaia vndecimo cap. Christo, Opti. Max. tribuit plenitudinem timoris Domini. Repleuit (inquit) eum Spiritus timoris Domini.

Postremo sic respondetur ad argumenta.

Ad Primum.

AD primum, quod illud quod est perfectum secundum ordinem suae naturae indiget adiuuari ab eo, quod est altioris naturae, sicut homo quantumcunq; perfectus, indiget adiuuari à Deo, qua ratione virtutes, quae perficiunt potentias animae, secundum quod ducuntur ratione, quantumuis perfectae sint, indigent adiuuari per dona, quae perficiunt potentias animae, secundum quod à Spiritu sancto mouentur, & aguntur.

Ad secundum.

AD secundum respondetur, Christum Opti. Max. non secundum idem recipere, & dare dona Spiritus sancti, sed dat secundum quod Deus, & accipit secundum quod homo. Iuxta illud Gregorij, secundo Moral. Spiritus sanctus humanitatem Christi nunquam deseruit, ex cuius diuinitate procedit.

ENARRATIO THELOGA

Ad tertium.

AD tertium respondetur, quod habitus virtutum, & donorum propriè, & per se respiciunt bonum, malum autem ex consequenti, & (vt secundo Aethicorum asserit Aristoteles) ad rationem virtutis pertinet, vt opus bonum reddat. Quo circa de ratione doni timoris non est illud malum terribile, quod respicit timor, sed eminentia, praestantia, maiestas, & amplitudo illius boni diuini, cuius potestate aliquod malum inferri potest, sed spes secundum quod virtus est respicit non solum actorem boni, sed etiam ipsum bonum, quod non habetur. Quamobrem Christo, qui iam habebat perfectum beatitudinis bonum, non tribuitur virtus spei, sed donum timoris.

Ad quartum.

AD quartum respondetur, quod ratio totius argumenti est, & agit de timore secundum quod respicit obiectum quod est malum, quod vtiq; longe à nostro instituto alienum est.

FINIS.

LAVS DEO.

*Ornari res ipsa negat contenta doceri,
Sed si qua externa referentur nomina lingua,
Hoc operis, non vatis erit.*

GREGORIVS LIBRO
octauo Moralium.

Dum gratia diuini respectus nos illuminat, cuncta mentis nostræ nobis abscondita manifestat, Qui enim fiduciam habet domini habitabit terram, & possidebit montem sanctum.
ESAIAE. L VII.

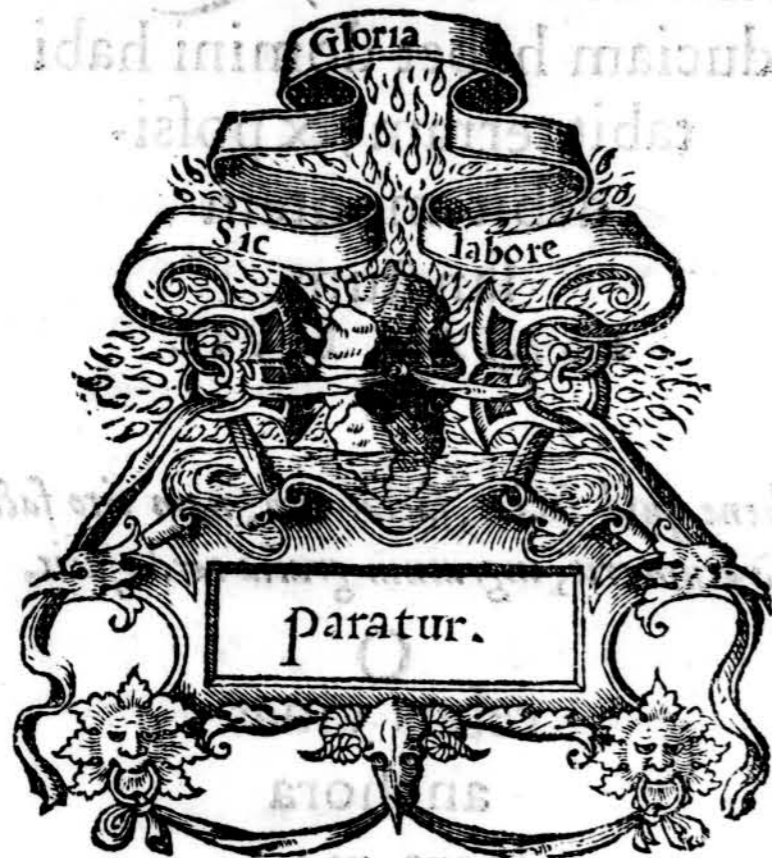
*Si bene quid facias, facias cito, nam cito factum
Gratum erit, ingratum gratia tarda facit,*

O
rebus viuas
anchora
sacra meis.

Basilius.

Omniū diuinorum diuinissimum
est viuenti Deo cooperari, in re
ductione animarum
ad ipsum.

Sepa cierto la virtud
Que aunque mas este encerrada
Ha de ser remunerada.

